

IVLIVS.

Dialogus uiri cuiuspiam eruditissimi, festiuus sane
ac elegans, quomodo IVLIVS. II. P. M. post
mortem, coeli fores pulsando, ab ianitore
illo D. Petro intromitti nequiuert:
quanq̃ dum uiucret, sanctissimi,
atq; adeo sanctitatis noīe
appellatus, totq; bellis
feliciter gestis prae-
clarus, uel domi-
num coeli fu-
turū se esse
spera-
rit.

Lector, risum cohibe.

SOLIVS

Dispositio...
de...
...

13927

INTERLO

CŪTORES IVLIVS II. GE
NIVS, ET PETRVS.

VLIVS. II. Pōt. Max. Quid
hoc mali est? non aperiuntur
fores? Opinor aut mutata, aut
certe turbatam seram. GEN.
Quin potius uide, ne tu non at-
tuleris clauem, quam oportet:
neque enim eadē aperitur hoc
hostium qua arca nūmaria: atq; adeo cur nō utrāq;
huc attulisti? nam ista quidem potentie clavis est, non
scientie. IVL. Imō prater hanc nulla mihi unquam
fuit: neq; uideo quid opus sit illa, quum hæc adsit. GE-
NIVS. Nec ego sane, nisi quod interim excludimur.
IVL. Efferuescit mihi bilis, pulsabo fores. Heus heus
aperite hoc actutum aliquis hostiū. Quid hoc rei est?
nemon prodit? Quid ita cessat hic ianitor? stertit opi-
nor adprobe potus. GEN. Vt hic ex se metitur oēs.
PE. Bene quod portam habemus adamantinā, alio-
qui quisquis est, perfregisset. Gigantem aliquem, aut
satriapam, urbium euerforē adesse oportet. Sed o deū
immortalem, quam hic cloacam olfacio. Non statim
aperiā hostium, sed hic ē fenestella cancellata prospe-

Etans, quid portenti sit cognoscam. Quis es? aut quid
 tibi uis? I V L. Quin tu fores aperis quantū potes: qui
 si tuo fungi uoluisses officio, obuiam oportuit uenisse
 uel uniuersa coelitū pompa. P E. Satis imperiose. Tu
 mihi prius exponito quis nam sis. I V L. Quasi uero
 ipse non uideas. P E. Videas? Ego uero nouum & ha-
 etenus non uisum spectaculum uideo, ne dicam mon-
 strum. I V L. At ni plane cecus es, agnoscis opinor cla-
 uem hanc: si quercum auream ignoras, & uides tri-
 plicem coronam, necnō undiq; gemmis & auro lucen-
 tem pallam. P E. Equidem argenteam clauem utcūq;
 agnosco, licet & solam, & multo dissimilem ijs, quas
 olim mihi uerus ille pastor ecclesie tradidit Christus.
 Porro coronam istam tam superbam, qui quæso pos-
 sim agnoscere? quam nec barbarus unquam tyrannus
 ausus est gestare: nedum is qui huc admitti postulet.
 Nam palla ista nihil me mouet: qui gemmas & aurū
 perinde ut rudera calcarim, atq; contempserim. Sed
 quid est hoc? uideo passim & in clauī, & in corona,
 & in palla notas sceleratissimi cauponis, & imposto-
 ris, mei quidē prænominis, sed non instituti, Simonis,
 quem ego quondam Christi presidio deieci. I V L.
 Mitte nugas istas, si sapis: nam ego si nescis, sum Iuli-
 us ille Ligur: & agnoscis ni fallor, duas literas, P. M.
 nisi omnino literas non didicisti. P E. Significant opi-

S E C V N D V S.

nor, Pestem Maximā. GE. Ha ha ha, ut hic diuinator
rem acu tetigit. IVL. Imò Pontificem Maximū. PE.
Vt ter maximus sis, ac magis etiā quā Mercurius il
le Trismegestus, huc nō recipieris: nisi fueris optius,
hoc est sāctus. IVL. Atq; adeo si quid ad rem perti
net appellari sāctū: nimitū ipudēs es, qui mihi cūcte
ris aperire fores: cum tu tot iam seculis tantūmodo
sāctus dicaris, me nullus unq̄ uocarit, nisi sāctissi
mum. Extant sex millia bullarū. GE. Vere bullarū
IVL. In quibus nō semel sāctissimus dominus nomi
nor, imò iam sāctitatis nomine denotabar, non sācti:
ut quicquid mihi libuisset. GE. Vel temulento. IVL.
Id sāctitatē sāctissimi domini Iulij dicerēt fecisse.
PE. Quin tu igitur ab istis adulatoribus coelum po
stulato, qui te sāctissimū fecerunt: & ijdem tribuāt
felicitatem, qui dederunt sāctitatem. Quāquam
usq; adeo nihil interesse cēses, dicaris sāctus, an sis?
IVL. Irritor: si modo uiuere licuisset, ego tibi istam
nec sāctitatem inuiderem, nec felicitatem. PE. O
uocem sāctissimæ mentis indicem: quāquam & alio
quin ego te iamdudum oculis totum collustrans, mul
tam impietatis, nullam inte sāctimonie notā aī ad
uerto. Quid enim sibi uult nouus iste comitatus, tam
non pontificius? nam uiginti sermē millia tecū addu
cis: nec ullum in tanta conspicio turba, cui uel uultus

I V L I V S

fit Christianus. Video teterrimam hominum colluuiem, nihil præter fornices, temetum, ac puluerem bombardicum olentiū. Latrones conductij mihi uidentur uel laræ potius tartaræ, huc ab inferis eruisse, ut coelo bella moueant. Iam teipsum quo magis ac magis contemplor, hoc minus ullum uideo apostolici uiri uestigium. principio, quid hoc monstri est, q̃ cū supernæ sacerdotis ornatum geras, idē intus armis cruentatis totus horres, crepasq;? Ad hæc, quā truces oculi, quā contumax os, quā minax frons, quā elatum & arrogans supercilium. Nam pudet dicere, ac piget interim uidere, nullam corporis partem nō conspurcatam notis prodigijs & abominandæ libidinis. Vt ne dicam, quod etiam nū totus & ruftas & oles crapulam ac temetum ac mihi quidē modo uomuisse uideris. Deniq; is est totius corporis habitus, ut non tam etate morbisue, quā crapula uictus, marcidus, ac fractus uidearis. GE. Vt graphice hunc suis depinxit coloribus. PE. Tametsi uideo te iam dudum mihi supercilio minantem, tamen haud queo reticere, quod sentio. Suspicor pestilentissimum illum Iulium ethnicum ab inferis rediisse personatū, ut merideat: adeo tibi cum illo cōueniunt omnia. IVL. Madi. PE. Quid dixit? GE. Iratus est. Ad hanc uocē ne mo cardinalium nō fugitabat: alioqui sustē illum san-

S E C V N D V S.

atissimi sensurus, praesertim à cōiunio. PE. Tu mihi u-
dere pbe callere sensū hominis. pinde dic mihi, quis es
GE. Ego sū magnus ille Iulij genius. PE. Imò malus
opinor. GE. Qualiscūq; sū, Iulianus sū. IVL. Quī tu
nugas istas missas facis, ac fores aperis? nisi manus es
fringi. qd multis opus est: uides cuiusmodi ducā comi-
tes? PE. Sane uideo latrones exercitatissimos: uerum
ne sis insciēs, hae fores tibi sūt alijs armis expugnandae
IVL. Verborū inq; iā satis: ni pperce pares, ex cōmuni
cationis fulmē uel in te torq̃bo, quo sumos aliquādo
reges, atq; adeo regnā terrui. Bullā uides iā in hēc
paratā? PE. Quod malum fulmē, quod tonitru, quas
bullas, quas āpullas mihi narras obsecro? nā istorū
nihil ūq; audiuius à Christo. IV. At sēties nisi pares
PET. Si quos olī istis fumis territasti, nihil ad hūc lo-
cū, hic ueris agas oportet: benefactis, non maledictis
hēc arx expugnatur. Sed quēso te tu mihi fulmen ex
cōmunicationis minitaris? dic quo iure? IVL. Opti-
mo. quādo iā priuatus es, nec aliud q̃ quilibet plebe-
ius sacerdos, imò ne sacerdos quidē, ut cōsecrādi im-
potens. PE. Nēpe quia mortuus opinor. IVL. Vide li-
cet. PE. At ista quidem ratione nibilo mihi praestas
plus quā mortuus. IVL. Imò quā diu cardinales
de nouo pontifice subrogando litigant, mea est
administratio. GENIUS. Vt adhuc uite somnia

I V L I V S

somniat. IVL. Sed iam aperi inquam, PE. Ni merita narras inquā, nihil agis. IVL. Quae merita? PE. Dicam. Excelluisti doctrina sacra? IVL. Minime: nec hoc uacabat tot occupato bellis: uerū abunde satis est fratrum, si quid hoc ad rem pertinet. PE. Ergo uitae sanctorum multos Christo lucrificasti? GE. Tartaro quā plurimos. PE. Claruisti miraculis? IVL. Obsoleta loqueris. PE. Pure orasti et assidue? IVL. Quas nugas hic gānit. PE. Ieiunijs uigilijsque macerasti corpus? GE. Desine queso frustra haec apud hunc, ne l. das operam. PE. Ego alias egregij pontificis dotes non noui: si is habet magis apostolicas, narret ipse. IVL. Quāquā indigna res est, Iulii illum omnibus antehac inuictum, nunc Petro cedere, ut ne quid aliud dicam, piscatori, ac penē mendico: tamen uti cognoscas cuiusmodi contemnas principē, audi iam paucis. Principio Ligur sum, non ut tu Iudaeus, cum quo mihi uel hoc esse cōmune doleo, quod nauiculator aliquando fuerim. GEN. Nihil est quod grauiter feras, nam hic quoque permultum interest, quod hic uictus parandi gratia piscabatur, tu ad stipē exiguam, scalmum remis subigebas. IVL. Deinde Sixti pontificis uere maximi. GEN. De uitij sentit. IVL. E sorore nepos. Huius singulari fauore, meaque industria, primum ad ecclesiasticas opes, deinde per gra-

S E C V N D V S.

dus ad Cardinalitij galeri fastigiū sum euectus: post
 multis fortunæ procellis exercitus, ac durissimis casi-
 bus sursum iactatus ac deorsum, ac præter alios mor-
 bos, comitali quoq; obnoxius. Deniq; scabie quoque
 (quam Gallicam uocāt) totus opertus. Ad hæc exul,
 inuisus, damnatus, omnibus abiectus, ac penè deplora-
 tus Tamen ipse de summo pontificio spem nunquam
 abiecti: ea erat animi fortitudo, quum tu mulierculæ
 uoce territus, statim cesseris. Tibi mulier animū ade-
 merat: mihi mulier quædam fatidica, siue sortilega, si
 duciam hanc addiderat: quæ quondam tot merso ma-
 lis, clam insusurrauit in aurē: Perdura Iuliane, nihil
 te pigeat uel facere, uel pati: olim triplici corona de-
 coraberis: eris rex regum, & dominus dominantium.
 Neque uero me fefellit, uel mea spes, uel illius uatici-
 niū. Huc quoq; præter omnium spem sum eluctatus,
 partim ope Gallorum, qui reiectum fouerunt, partim
 inestimabili ui pecuniarum, non absq; multo cōflata
 scœnore: nec id absq; ingenio tamen. PE. Quod inge-
 nium narras? IUL. Hoc est, nō absq; promissis ex pa-
 cto sacerdotijs, atque in hoc repertis arte fideiusso-
 ribus: quādoquidem tam ingentē pecuniam uix Cras-
 sus ipse præsentem totam numerasset. Verum hæc fru-
 stra tibi narro, quæ nec omnes intelligunt mensarij.
 Habes quomodo perucnerim: iam in pontificatu ita

me gessi, ut nemo sit, non dicam priscorum illorum pontificum, qui solo titulo mihi uidentur fuisse pōtiffices sed nec recentiorum, cui tantum ecclesia, tantū Christus ipse debeat, quantum mihi. GE. Vt Thraso- nem agit belua. PE. Expecto quorsum euadas. IVL. Nam multis officijs (sic enim uocant) nouis repertis non mediocriter auxi fiscum pontificiū, Tum ratio- nem inueni, ut citra Simonie uicium episcopatus eme- rentur. Nimirum constitutum est à maioribus meis, ut cui contingerit episcopatus, is deponat officium: id ita sum interpretatus, deponere iuberis: at non de- ponitur quod non habes: emendū igitur quod depo- nas. Hac arte singuli episcopatus sena statim, aut se- ptena ducatorum millia adferebant: præter illa quæ ex more pro bullis extorquentur. Tum ex noua mo- neta (qua totam expleui Italiam) non exiguum emo- lumentum cōslauī: nec ulla cessauī parte in accumulā- dis pecunijs. Nimirū intelligens absq; his nihil recte geri, neque sacrum, neque profanū. Et ut ad maiora ueniam, Bononiam à Bentiuolis occupatam Romane sedī restitui. Venetos ante inuictos omnibus, marte cō- tudi. Ferrariæ ducem diu male uexatum bello, prope modum in nassam illexeram. Conciliabulum schisma- ticum simulato contra concilio feliciter elusi, & cla- uum (quod dici solet) clauo depuli. Postremo Gallos

S E C V N D V S

tunc orbi formidabiles uniuerso, ex uniuersa Italia
deturbauit: deturbaturus & Hispanos (nam huc ibā)
nisi me fata terris eripuissent. Atque hic quoq; quā
inuitū praeſtiterim animū, uide: Gallis superioribus
latebras circūſpectare cepi, canam alebam barbā
rebus propemodum in deſperationē adductis: cū repē
te nunciuſ aſſertur aureus, apud Rauennam aliquot
Gallorum millia trucidata, ibi reuixit Iulius. Ad hęc
triduum ſermē p mortuo habebam, etiā mihi: atque
hic quoque ruſſum praeſter omnium, atque adeo meā
etiā ſpem reuixi. Tantum igitur mea ualeat uel au
toritas uel aſtutia, ut hodie nemo ſit regum Chriſtia
norum, quē nō ad arma concitauerim, ruptis, diſciſſis,
diſcuſſis fœderibus omnibus, quibus inter ſe fuerunt
actiſſime conciliati. Proximo quoque fœdere (quod
Cameraci inter me, & Gallorum, & Romanorū re
gem, alioſq; coierat principes) ita abolito, ut eius
ne mentio quidem unq; ſit facta. Super hęc omnia,
quum tantum aluerim exercitū, tot ſplendidiffimos
triumphos adornarim, tot exhibuerim ludos, tot lo
cis edificauerim: tamen moriens reliqui quinqua
gies centena millia ducatorum: maiora geſturus,
ſi Iudeus ille medicus. qui diu mihi uitam arte
ſua prorogarat, amplius proferre potuiſſet. At
que utinam nunc quoque magus aliquis me

I V L I V S

in uitam restituat, quo egregijs cœptis meis colopho-
nem liceat imponere: tametsi moriens id sedulo cura-
ui, ne bella per me toto orbe concitata componeren-
tur: dediꝑ; operam, ut pecunie in eum dūtaxat usum
essent incolumes: hæc erat suprema uox animā exha-
lantis. Nunc, & sic de Christo, sic de ecclesia merito
pontifici, grauare Christi fores aperire? Atque hæc
magis admirabitur, qui perpenderit me hæc sola ani-
mi uirtute perpetrasse, nullis alijs adiutum admini-
culis, quibus alij fere solent. Non natalibus, quum ne
ipse patrem norim: quod quidem ad gloriam meam
dixerim: non forma, quū larualem faciem omnes ex-
horruerint: non literis, quas nuuquam attigi: nō cor-
poris uiribus, quod mihi tale contigit, quale superius
descripsi: non ætatis fauore, senex hæc gessi: non po-
pularitate, nam nemo non oderat: non clemētia, qui
adeo fuerim inexorabilis, ut in eos quoq; seuierim,
quibus alij solent omnia permittere. PE. Quid hoc
rei est? GE. Hoc tametsi durū uidetur, molle quiddā
est. IUL. Sed reluctante fortuna, etate, corpore, bre-
uiter, dijs atq; hominibus, solo tamen animo meo fre-
tus & pecunijs, hæc tanta paucis annis gessi: tanta
relicta materia posteris, ut sit quod agant uel in deci-
mum annū. Hæc de meipso uerissime quidem, sed ta-
men modestissime dixi: quæ si quis eorum, qui Romæ

S E C V N D V S.

solebāt apud me dicere, suis phaleris exornasset, deū
audires, non hominem. PE. Inuicēissime bellator, quo
niam mihi noua & inaudita sūt omnia quæ narras,
quæso ueniam hanc, meo des uel stupori uel imperi-
tiæ, ne molestū sit crassius de singulis percūctanti re-
spondere. Qui sunt isti candidi, comatuliq;? IVL.
Hos quidem animi causa alebam. PE. Qui nigri isti
& cicatricosi? IVL. Milites sunt ac duces, qui mea
& ecclesie causa fortiter in bello mortem oppetie-
runt, partim in expugnāda Bononia, complures in
prælio aduersus Venetos, plœriq; apud Rauēnā: qui-
bus omnibus uel ex pacto debetur cœlum: siquidem
iam pridē magnis bullis sum pollicitus, recta in cœlū
euolatuuros, quicūq; Iulij auspitij pugnarent, etiam
quæcūq; uita præcessisset. PE. Proinde quantū con-
iectura consequor, ex istis erāt qui mihi sæpius ante
tuum aduentum molesti fuerūt (dum huc tantū non
Vi cōnarētur irrumpere) plumbeas quasdam bullas
ostētantes. IVL. Ergo non admisti, quantum audio.
PE. Ego ne? ne unum quidē istius sane generis. Nam
ita me docuit Christus, has fores aperiēdas non his,
qui plumbo graues huc adducūt bullas, sed qui nudos
uestierūt, esuriētes pauerūt, sitiētibus potū dederūt,
captiuos inuiserūt, peregrinos collegerunt. Etenim
si eos quoq; uoluit excludi, qui in noīe suo prophe-

tarint, qui demonia eiecerint, qui signa fecerint : ita
 censēs admittendos, qui tantūmodo, bullam huc affe-
 runt, iulij nomine? IVL. Quid si scissem? PE. Intelli-
 go, si quis ab inferis reuersus, ea tibi renunciasset,
 bellum indixisses mihi. IVL. Quin & excommunicas-
 sem: PE. Sed perge, cur armatus ipse? IVL. Quasi
 nescias summo pontifici utrumque esse gladium, aut
 nisi uelis bellare nudum. PE. Ego sane cum istum te-
 ncrem locum, nullum noui gladium: nisi gladium spi-
 ritus, quod uerbum dei. IVL. At non idem predicat
 Malchus, cuius auriculā absq; gladio amputasti cre-
 do. PE. Memini, & agnosco: sed tunc p magistro Chri-
 sto pugnabam, non pro me: pro uita domini, non pro
 nūmis, aut ditione seculari: & pugnabam nondum
 pontifex, promissis duntaxat clauibus, non acceptis,
 nondum accepto spiritus sancto. & tamen iussus sum
 recondere, ut palā admoneret, hoc pugnae genus nō
 conuenire sacerdotibus, imō ne christianis quidē, ue-
 rum haec aliās. Cur tam accurate te Ligurē esse prae-
 dicas? quasi quicq; hoc ad Christi uicarium pertineat
 qua gente sit oriundus. IVL. Imō summam existimo
 pietatem, gentem meā nobilitare: pro inde titulum
 hūc numismatis statuis, fornicibus, ac parietibus omni-
 bus inscribo. PE. Ergo patriam nouit, qui patrem nō
 nouit? At ego initio putabam te de caelesti Hierusa-

S E C V N D V S

lem credentium patria loqui: deq; illius unico prince, cuius optant illi sanctificari, hec est, illustrari numine. Sed cur addis, Sixti ex sorore nepotem: quē qui dem hominem de miror nunquam huc accessisse: praesertim cū & sūmus fuerit Pontifex, & tibi tanto duci cognatus. Quare dic obsecro, quid hominis fuit? sacerdos ne? IVL. Imò miles egregius, tum eximiae religionis, nempe Franciscanae, PE. Equidem Franciscum uidi quondam uirum inter laicos optimū, opum uoluptatis, ambitionis sūmum contemptorē. An pauperculus ille tales nunc habet satrapas? IVL. Quantum uideo, nolis quenquā ad meliora proficere: pauper erat & benedictus, cum huius posterī nunc adeo diuites sint, ut nos etiam illis inuideamus. PE. Pulchre, sed ad rem redito, de Sixti nepote. IVL. Consulto id facio, nimirum ut obdurem os ijs, qui me ex illo prognatum affirmant, nimium libere. PE. Libere, sed quid num uere? IVL. Atqui nō est istud ē pontificia dignitate, cuius ubiq; habenda est ratio. PE. At ipsa sui rationem ita demum rectissime mihi uidetur habitura, si nihil admittat quod iure possit opprobriari. Sed obtestor per pontificiam maiestatem dic mihi bona fide est ne ista iam uia uulgaris, ac solennis ad sūmū pontificiū perueniēdi, quā mō depīgebas? IVL. Aliquot iā seculis haud fuit

alia : nisi forte q̄ mihi successurus est, alia creabitur
 uia. Nā ipse sūmum affectus pōtificiū, statim edita
 formidabili bulla caui, ne quis simili ratione ad eum
 honorem penetraret. eam bullā & Paulo ante mor-
 tem renouaui: quantū sit ualitura, uiderit alij. PE.
 Opinor neminē rectius id malū describere potuisse:
 sed illud miror. quenq̄ inueniri, qui munus hoc uelut
 suscipere: præsertim quū tot occupatiōibus sit (ut au-
 dio) obnoxii, & tanto negotio ad id sit eluctandū.
 Nā me pōtifice uix quisquā ui poterat adigi, ut præ-
 byteri aut diaconi susciperet honorem. IVL. Neq;
 mirum adeo: nam illis tēporibus status episcoporū
 & patrū nihil aliud erat quā labores, uigilie, ieiun-
 ia, doctrina, sæpenumero mors: nunc regnū est ac
 tyrannis: & quis pro regno si spes sit, non dimicet?
 PE. Sed age, quid Bononia, num à fide descuerat,
 ut fuerit sedi romane restituēda? IVL. Bona uerba,
 non hoc agebatur. PE. Fortasse Bentiuolo male ad-
 ministrante marcebat res. IVL. Imò maxime flore-
 bat ea ciuitas, multis edificijs aucta & illustrata.
 & eam ob rem impēsius inhiabā. PE. Intelligo: præ-
 ter ius igitur inuaserat? IVL. Ne hoc quidem, ex
 pacto possidebat. PR. Ciues ergo non ferebāt eum
 principē? IVL. Imò mordicus illum tenebant: me-
 auersabatur ferme uniuersi. PE. Quid igitur causet

S E C V N D V S.

IVL. Nempe quod ille sic administrabat, ut ex immē
sa pecunia, quā ē ciuibus collegerat, uix paucula mil
lia ad nostrum redirent fiscum. Præterea sic expedi
ebat ad id, quod tum agitabam animo. Itaque Galla
lis operam nauantibus, & nonnullis meo fulmine ter
ritis, profligato Bentiuolo, Cardinales & episcopos
urbi præfeci: ut nulla pars emolumentorum non re
diret ad usus ecclesiæ Romanæ. Ad hæc, titulus & im
perij dignitas ante penes illum esse uidebatur: nunc
undiq; nostræ uisuntur statuae, nostri leguntur tituli,
nostra adorantur trophæa: iam passim & Iulius sa
xeus stat & æneus. Deniq; si spectasses, quā regali
triumpho Bononiam sim ingressus, fortasse contem
neres omnes Octauiorum ac Scipionū triumphos:
& intelligeres me non absq; causa tam strenue pro
Bononia dimicasse: uereq; spectasses eodē tempore,
& militantem & triumphantem ecclesiam. PE. Er
go te regnante, quantum intelligo, cōtigit illud, quod
nos orare iusserat Christus, Adueniat regnum tuum.
Iam uero Veneti quid admiserant? IVL. Primum græ
cissabant, ac me propemodum pro delectamento ha
bebant, nihil non conuitiorum in me iacentes. PE.
Verorum an falsorum? IVL. Quid refert: sacrilegium
est de Romano pontifice, uel mutire, nisi in laudem.
Deniq; sacerdotia suo conferebant arbitrati: nullas

lites huc trāsferri patiebātur: nullas cōmercabatur dispensationes. Quid multis opus est? intolerabili iactura Romanam sedem affligebant, quippe qui nō exiguam insuper patrimonij tui partem occuparant. PE. Mei patrimonij? Quod obsecro mihi narras patrimonium? qui relictis omnibus, nudum Christū nudus sum secutus. IVL. Aliquot inquam oppida sedi Romanæ debita: sic enim peculiarem iam possessionem suarum partē sanctissimis patribus placuit appellare. PE. Mea quidem infamia probe uestris lucris consulitis. Hanc igitur appellas iacturam intollerabilem? IVL. Quid nī? PE. Verū erant corrupti mores refrixerat pietas? IVL. Apage de nugis agis, imò de trahébantur nobis infinita ducatorum millia, quod uel legioni militum alendæ sufficiebant. PE. Magna sane iactura sceneratori. At Ferrariensis ille, quid tandem designarat? IVL. Quid ille? homo omnium hominum ingratiſſimus? Huic honorem cum habuerat ille Christi uicarius Alexander, ut alteram filiā illi daret uxorem: addidit dotis nomine luculentissimam ditionem, homini alioqui ignauo: tamen immemor tantæ humanitatis, semper oblatabat mihi Simoniam cum pæderasten, ac emote mentis hominem diſſitās & insuper ueſtigalia nonnulla uendicabat non illa quidem maxima, tamen haud quaquā aspicienda

diligenti pastori. GEN. Imò negotiatori. IVL. Ad
 hac quod uerius ad rem pertinet, expediebat hoc
 ad id quod parabam, hoc imperij, nostræ ditioni co-
 pulari, propter situs opportunitatem. Proinde cona-
 tus sum, hoc deturbato, ditionem eam meo cognato
 cōferre, uiro strenuo. & quiduis pro dignitate eccle-
 siæ ausuro: ut qui nuper suapte manu Cardinalē Pa-
 piensem in meam gratiam confoderit. Nam filiæ ma-
 ritus sua sorte contentus est. PE. Quid audio? uxores
 ac liberos habent summi pontifices? IVL. Suas
 quidem uxores non habent: liberos autem eos habere,
 quid mōstri est. cum sint uiri, non Eunuchi? PE.
 Sed quæ tamen res excitarat schismaticum illud con-
 ciliabulū? IVL. Per lōgū fuerit rē à prima repetere
 origine: dicam summatim. Iam quosdam tædere cœ-
 perat Romanæ curiæ: Aiebant, turpi quæstu, prodi-
 giosis ac nefādis libidinibus, ueneficijs: sacrilegijs, cæ-
 dibus, simoniacis nundinis inquinata esse oīa: Me-
 ipsum aiebant simoniacū, temulentum, spurcum, mī-
 dano turgidum spiritu: ac modis omnibus eum, qui lo-
 eum illum indignus, cum summa rei publicæ Christia-
 næ pernicie, occuparem: Itaq; generali concilio suc-
 currendum esse rebus tā afflictis. Addebāt adiuratiōē
 me ut posthac acceptū honorē, itra biēniū generale
 cōciliū indicere, hac lege creatū pōtificē. PE. atq; id.

uere dictum? IVL. Imò & factum. At ipse me ab eo
iureiurando, quum uisum est absolui. Quis autem di-
bitet, uel quiduis deicere, cum de regno agitur? In
alijs colenda pietas, ut elegāter ille dixit Iulius alter
ego. Sed audaciam hominum specta: uide quorsum
euadant. Desciscunt Cardinales nouem, de. . . nciaut
mihi concilium, inuitant, orant, ut præsideam. Quum
non impetrant, indicunt uniuersis. authore Maximili-
ano tanquā imperatore (quod historiæ testantur
olim ab imperatoribus Romanis concilium indici so-
lere) Authore item Gallorum rege Lodouico eius no-
minis duodecimo. Horresco referens, ac tunicam illā
Christi inconsutilem conātur discindere, quā ij quoq;
reliquerūt integrā, q̄ Christum crucifixerūt. PE. Sed
eras huiusmodi qualem illi prædicabant? IVL. Quid
ad rem? Summus eram Pontifex, finge me uel Cerco-
pibus sceleratiorem, uel Morycho stultiorem, uel in-
doctiorem stipite, spurciorem lerna: quisquis hanc te-
net potentie clauem, cum decet, ut Christi uicarium
reuereri, ut sanctissimum suspicere. PE. Etiam aper-
te malum? IVL. Vel apertissime. Quare non seren-
dum, ut cum qui dei uicem agit in terris, omnino deū
quendam inter homines præstat, a quopiam homi-
nacione reprehendatur, aut conuijs uioletur. PE. At
qui reclamationis sensus communis, ut bene sentiamus de

S E C V N D V S.

eo quē palā scelerosum cernimus: aut bene loquamur
 de eo, de quo male sentimus. IVL. Cogitet quisque
 quod uolet, mō bene loquatur, aut certe sileat. Porro
 reprehendi nō potest Romanus pont. nec a concilio
 generali. PE. Vnum hoc scio, qui Christi uicem susti-
 net in terris, debere quā potest illi simillimum esse,
 atq; ita uitam omnem peragere, ne quid in eo possit
 reprehendi, neue quisquā merito de illo male lo-
 qui queat. Male uero cum pontificibus agitur, si ut be-
 ne de se loquantur homines, minis extorquent poti-
 us, quā benefactis impetrant: quos nisi mentiendo
 laudare non possis, quorum summa gloria sit, homi-
 num male sentientium coactum silentium. Verum il-
 lud mihi responde. Nulla ratione potest amoueri
 scelerosus ac pestilens pōtifex? IVL. Ridiculum, a quo
 amoueretur qui summus est? PE. Atqui ob id ipsum
 maxime debebat amoueri, quia summus. Nā quo ma-
 ior, hoc perniciosior. Si humanæ leges imperatorū
 male remp. administrantem. non solum abdicant, ue-
 rum etiam capitis afficiunt supplicio, quenā est tam
 infelix ecclesiæ conditio, ut Rom. pontificem omnia
 subuertentem ferre cogatur, nec ullo pacto possit pu-
 blicam pestem depellere? VL. At si corrigendus est
 Romanus pont. per concilium corrigatur oportet.
 Porro concilium cogi non potest invito pontifice: ali-

o qui conciliabulū sit, nō concilium. Quod si maxime
 cogatur, nec statui quicq̃ potest refragante pōtifice.
 Deniq; restat extremum præsidiū, absoluta potestas
 qua longe iam superior est unus pontifex uniuersa
 concilio. Ceterum submoueri sacerdotio non potest
 ob quoduis crimen. PE. Non ob homicidium? IVL.
 Nec ob paricidiū. PE. Non ob fornicationē? IVL.
 Bona uerba, imō ne ob incestum quidem. PE. Non
 ob simoniacam impietatem? IVL. Non uel ob sexcen-
 tas. PE. Non ob ueneficium? IVL. Ne ob sacrilegiū
 quidem. PE. Non ob blasphemiam? IVL. Non in-
 quam. PE. Non ob hæc omnia simul in unā ceu ler-
 nam conflatā? IV. Adde si libet sexcenta flagitiorū
 nomina, his quoq; foediora, non potest tamen Roma-
 nus pont. ob ista submoueri loco. PE. Nouam uero
 mihi Ro. pontificis dignitatem prædicas, siquidem
 huic soli licet impune pessimum esse: Tum magis no-
 uam infelicitatē ecclesiæ, si tale portentū nulla uia
 queat excutere, talēq; cogatur adorare pontificem
 cuiusmodi nemo toleraret stabulariū. IVL. Ob unū
 quiddam duntaxat amoueri posse dicunt. PE. Ob
 quod obsecro benefactum? quandoquidem ob malefa-
 cta non potest, si ob hæc quæ dixisti non potest. IV.
 Ob crimen hæreseos, & ita demum: si publice sit con-
 uictus, Verū id quoq; friuolum est: neq; uel tantillū

S E C V N D V S.

officit pontificie maiestati. Primum illi in manu est, legem ipsam abrogare, si minus placeat. Deinde quis ausit summum pont. in crimen uocare? præsertim tot armatum præsidij? Ad hæc si forte prematur concilio, facilis est palinodia, si inficiari nō liceat. Postremo, mille sunt cuniculi, quibus facile possit elabi: nī prorsus stipes sit, non homo. PE. Sed dic mihi per pōtificiā dignitatem, quis leges istas tam præclaras cōdidit? IV. Quis alius nisi fons legū omnium, Ro. pontifex? Atqui eiusdē est legē abrogare, interpretari, dilatare, astringere, utcūq; uisum est suis expedire cōmodis. PE. Felicē profecto pontificē, si legē ferre possit, qua Christū etiam eludat, nedū cōciliū: quāq; aduersus huiusmodi pontificē, cuiusmodi tu modo descripsisti, palam scelerosum, temulentum, homicidam, simoniacum, ueneficum, periurū, rapacē, portentosis libidinum generibus undique conspucatum, idq; populum, non tā optandum generale concilium quā plebs armata saxis, et publicitus orbis pestem, tollat e medio. Verum age, dic mihi quid est causæ cur Romanus Pontifex tantopere horreas generale concilium? IULIVS Quin idem a monarchis queris, cur Senatum & celebres confessus oderint? Nempe quod turba tot excellentium uirorum non nihil obscure tur regia dignitas. Qui docti sunt, ijs literæ fidu

I V L I V S

tiam & audatiam addūt: qui boni conscientia freti,
 liberius loquuntur, quā nobis expediat: qui dignita
 te præditi autoritate utūtur sua. Accedūt & inter
 hos non nulli, qui nostræ inuident gloriæ, & hunc
 animum secū afferunt, ut minuant pontificis & opes
 & autoritatem. Deniq; nullus hic assidet, quin sibi
 putet aliquid aduersus Pontificem licere concilij ti
 tulo, nimirum aliās inuictum. Proinde uix ullum con
 cilium tam feliciter cessit, ut summus ille pontifex
 non aliquam maiestatis suæ iacturā senserit, minusq;
 summus discesserit. Cuius rei uel ipse testis esse po
 tes, nisi Prorsus excidit. Nā quantūcumq; quidē de re
 bus leuiculis agebatur, non de imperijs & regijs cen
 sibus, ut nunc, tamen Iacobus ausus est tuæ orationi
 nōnihil de suo alijcere. Etenim quum gentiles onere
 Mosaicæ legis in totum liberasses, Iacobus succedens
 fornicationē excepit. & sanguinem, & idolothytum
 ueluti corrigens tuā sententiā: ut hodie quoq; sint, qui
 hac re cōmoti, nō tibi, sed Iacobo putent fuisse summi
 pontificis autoritatē. PE. Igitur illud spectandū ex
 istimas: ut salua sit regia summi pontificis maiestas, ac
 non magis publica utilitas reip. Christianæ IVL. Ad
 suū quisq; cōmodū spectat, nos nostrū agimus nego
 tium. PE. Atqui si Christus idem fecisset, iam non
 esset ecclesia, cuius te monarcham esse iactitas: &

S E C V N D V S.

nō uideo qui conueniat, ut qui Christi uicarius appel-
lari gudeat, Christo diuersa sequatur. Sed illud iam
expedi, quanam arte schismaticum illud, uti tu uocas
concilium discusseris? IVL. Dicam equidē, assequere
si potes. Primū, imperatorem Maximilianum (sic enī
uocant) ut est unus omnium minime difficilis, tamet-
si per solennes nuncios conciliū indixerat, tamen non
dicendis modis ab instituto seduxi. Præterea Cardi-
nalibus aliquot arte simili persuasi: ut quod publica-
tis iam instrumentis statuerant, accitis notarijs ac
testibus negarunt. PE. An istud licet? IVL. Quid ni li-
ceat, approbāte sūmo pōtifice? PE. Quid igitur si uo-
let iusiurādū, iusiurādū non est: ut à quo passim quos
uult liberat. IVL. Sed tamē ut ingenue dicā, id erat
paulo quidē impudentius: uerū nō patebat uia cōmo-
dior. Deinde, quum uidebam futurum, ut apud nōnul-
los inuidia concilij premeret, maxime quod sic esset
indictum, ut non excluderet, sed suppliciter inuitaret
rogarerq; præsidere: uide quam iam technam repere-
rim, superiorum secutus exemplum. Ipse uicissim ad
concilium prouocaui: causans, nec tempus, nec locum
satis idoneum esse, quem illi prætitiuissent: & Romæ
subito concilium indixi, quo neminem uenturum ar-
bitrabar Iulio non amicum, aut certe non obsecunda-
turum. Sic enim multis exemplis docueram. At pro-

I V L I V S

tinus in hunc usum complures Cardinales creauit
meis institutis accomodos. GEN. Hoc est, facino-
rosissimos. IVL. Rursum hoc concilium, nisi indixis-
sem, concilium non fuisset: & tamen haudquaquam
expediebat rebus meis tantam episcoporum & ab-
batum turbam huc confluere, inter quos fieri non
potest quin aliquot probi pijq; fuerint futuri. Itaq;
monui, ut sumptibus parcerent: & singulae regiones
unum, aut alterum duntaxat mitterent. Deinde cum
ne hoc quidem satis tutum uiderem, & paucos ex
tot prouincijs ad magnum redituros numerum, de-
nuo illis iam ad iter accinctis denunciaui ne ueniret:
Concilium in aliud tempus prorogandum: commen-
tus ad id causas utcumq; probabiles: Atq; ijs artibus
exclusis uniuersis rursus anteuertens quem præscri-
pseram diem, Romæ concilium institui, cum ijs duntaxat,
quos ad id paraueram. Inter quos etiam si
qui fuerant, qui dissentirent à me, tamen illud cer-
tum habebam, Iulio neminem refragaturum, tanto
armis & satellitibus superiori. Iam ad hunc modum
ingentem inuidiam moui Gallicano illi concilio,
dimissis quoquoersum literis, in quibus de nostro sa-
cro sancto concilio faciebam mentionem, concilium
illorum execrans, conuenticulum satanæ, concilia-
bulum diaboli, schismaticam conspirationem subinde

S E C V N D V S.

nominans. PE. Oportet sceleratissimos fuisse Cardinales authores ac principes concilij. IVL. De moribus nihil queror: sed caput huius negotij fuit Cardinalis Rothomagensis: qui nescio qua sanctimonia, semper huc spectavit, ut ecclesiam redderet emendatiorem. Idq; fecit locis aliquot. Hunc mors eripuit mihi, tum rem faciens omnium gratissimam. Successit huic Cardinalis titulo sanctæ crucis, Hispanus, uitæ quidam inculpatæ, sed rigidus, senex, ac theologus. Quod quidem genus hominum ferme solet esse infestum Romanis pontificibus. PE. Atqui homo theologus nihil habebat quod suo facto probaliter obtexeret? IVL. Per multa Aiebat enim nulla fuisse tempora inquietiora quàm tū erant, nunquàm ecclesiæ morbos magis intolerandos: itaq; generali concilio succurrendum me, cum ad summum pontificium admitterer, sacramentis adactum, ut secundo abnito pontificatu anno conciliū indicerem, et ita adactū, ut nec à Cardinaliū consensu posse absolui: Deinde sæpius à fratribus Cardinalibus meis admonitū, rogatū, interpellatū à principibus, quiduis potius q̃ hoc in aurē admisi: ita ut palā appareret Iulio uiuo nūquàm futurū cōciliū. Citabāt exempla superiorum conciliorum: citabant leges aliquot pontificias quibus ostendebant me cum meis de tractare conciliū, ad se ius indicendi deuolutum.

IVLIVS

Ceteris item principibus conuiuentibus, indicendi munus ad imperatorem Romanū qui olim solus indicabat; & ad Gallorum Regem, qui præcipuus esset, pertinere. PE. Num interim in te nefanda dictu scri, bebant? IVLIVS. Imo furciferi plus hic sapiebant quā uolebam. Rem odiosissimam mira modestia tractabant: & non solum temperabant à maledictis, sed me nunquam nisi cum honoris præfatione nominabāt rogantes & obsecrantes per omnia sacra, piaq; ut quod me dignum erat, quodq; iureiurando pollicitus essem, concilio indicto præsiderem, pariterq; secum sanandis ecclesiæ malis operam commodarem. Nec dici potest, quantum hec temperantia mihi conflarit inuidiæ: præsertim cum omnia sua sacris literis condirent, nam apparet eruditos aliquod ad id adhibitos. Addebant interim ieiunia, orationes, miram uitæ frugalitatem: ut magis etiam me premerent opinione sanctitatis. PE. Tu contra quo titulo concilium indixeras: IVL. Longe splendidissimo. Ostendebam mihi in animo esse primum corrigere caput ecclesiæ, hoc est, me ipsum, Deinde principes Christianos, Postremo plebē uniuersā. PE. Bellam audio comædiam sed iā expecto catastrophē. Iuuat audire quid Theologi illi in Satana cōciliabulo statuerint. IVL. Indigna, abominanda, refugit animus commemorare.

S E C V N D V S.

PE. Obsecro tam nefanda? IVL. Prorsus impia, sacrilega, plusq̃ hæretica: quibus nisi manibus & pedibus obstitissem, imò armis pariter atq; ingenio, actum erat de dignitate ecclesiæ Christianæ. PE. Tãto magis expecto quæ sint ista. IVL. Ah horresco referens. Id agebant scelesti, ut ecclesiam tot opibus ac tantâ ditione florentem, ad ueteres illas sordes, ac miseram frugalitatem reuocarent: ut Cardinales qui nunc uitæ strepitu quosuis antecellunt tyrannos, ad paupertatem redigerentur: ut Episcopi multo cōtractius uiuerent, minus satellitum, minus alerent equorum, Decreuerant, ne passim Cardinales absorberent: episcopatus, abbatias, sacerdotia: ne quis unus plures episcopatus complecteretur, Istos qui per fas (ut aiebant) nefasq; sexcenta, si possint, cumularent sacerdotia, coercendos censebant, ut his essent contenti censibus, qui frugali sacerdoti satis essent: Ne quisquã crearetur sumus pontifex, aut episcopus, aut sacerdos interuentu munerum, aut respectu fauoris, aut turpis obsequij, sed duntaxat ex uitæ meritis. Quod si compertũ esset, illico submoueretur Vt liceret Ro. pontificem palam facinorosum, ab honore depellere: Vt episcopi scortatores, ac temulenti, priuarentur administratione: Vt sacerdotes palã facinorosi, non solum sacerdotio, uerum membro cor.

poris mutilarentur. Aliāq; id genus per multa. Nam omnia referre piget, quæ prorsus eō tēdebāt, ut nos onerarent sanctimonia, diuitijs & imperio spoliaret PE. Quid igitur contra hæc statuebatur in illo sacrosancto concilio Romano? IVL Iam mihi uideris oblitus id quod dixi, me nihil aliud agere uoluisse concilij prætextu, nisi ut clauum clauo pellerem. Primus ille conuentus consumptis solennibus quibusdam ceremonijs ex antiquitate relictis, quas ob antiquitatem ad huc utcunq; placet obseruare, etiā si nihil ad rem pertinent: peracta sacra duo, alterum de sancta cruce, alterum de sancto spiritu, tanq̃ huius afflatus res ageretur. Deinde recitata oratio plena laudū mearum. Proximo confessu, quanta ui potui torsi fulmen in schismaticos illos Cardinales plusquam impiū, plusquam sacrilegum, plusquam hæreticum pronuntians, quicquid illud esset quod aut iam si atuisent aut statuere parerent. Tertio confessu eodem fulmine terrui Galliam, nundinis à Lugduno trās latis, & quibusdam Gallie Partibus nominatim exceptis, quo magis alienarem à rege plebis animos, & aliquam inter ipsos seditionem excitarem. Atq; hæc statim acta, quo plus haberent authoritatis bullis prodita, ad omnes nisi principes, præsertim ad hos, quos uidebā in nostrā factionem ppeniores. PE. At præterea

S E C V N D V S.

nihil actum? IVL. Id actum est quod uolebam: uicē
 si modo nostra ualebunt decreta. Tres illos Cardi-
 nales qui perstiterunt in cœptis, Cardinalitia digni-
 tate publicis ceremonijs spoliari, sacerdotiorum cen-
 sus alijs contuli: ne facile possent restitui, ipsos tradi
 di satanæ, libentius tamen igni traditurus, si in ma-
 nus meas incidissent. PE. Attamen si uera narras,
 non paulo sanctiora uidentur illius schismatici conciliabuli decreta, quàm tui sacrosancti concilij: unde
 nihil adhuc uideo prodijisse, nisi minas tyrannicas,
 execrationes, & astu mixtā crudelitatem. Si satanas
 fuit author illius cōciliabuli: propius uidetur ad Chri-
 stū accedere, quàm spiritus ille nescio quis, qui modo
 uestrū moderatus est conciliū. IVL. Quin tu quid
 loquaris etiā atque etiā uide. Nam omnibz bullis
 meis execratus sū omnes, quicūq; illi conciliabulo
 quocūq; mō fauerint. PE. Miser ut adhuc ueterē spi-
 rat Iulij. Sed q̄s tādē huius exitus negotij? IVL. Hoc
 equidē in statu reliqui, quorsū euasurum sit, uiderit
 fortuna. PE. Nimirū schisma manet. IV. Manet, &
 quidem periculosissimū. PE. Et tu Christi uicarius
 schisma maluisti, quàm uerū cōciliū? IV. Vel treccēta
 schismata potius, quàm me uelit ī ordinē cogi, & ad
 totius uitæ reddēdā rationē adigi. PE. Ita tibi cōsci-
 us? IV. Quid id tua? PE, Intelligo. Nō expediebat eā

IV LIVS

mouere camerinam, sed penes utros erit uictoria?
 IVL. Istud fortune est in manu. Quamquam a nobis
 plus est pecuniarum. Gallus exhaustus est diutinis iā
 bellis, Anglus auri montes habet intactos adhuc. Il-
 lud indubitato possum uaticinari: si Gallus uicerit, id
 quod abominor, uertentur rerum nomina, sacrosanctū
 illud concilium, satanae conciliabulum erit, Ego ido-
 lū pontificis, non pontifex, penes illos spiritus sanctus
 erit, nos spiritu satanae fecerimus omnia. Verū ingēs
 mihi fiducia est in relictis pecunijs ne haec fiant. PB.
 At quid rei tandem incidit aduersus Gallos, & horū
 regem? quem uestri maiores Christianissimi titulo de-
 corarunt: praesertim cum illorum praesidijs fatearis
 & uixisse te, & ad istam plusquam imperialem co-
 ronam euectum: deniq; Bononiam, & reliquas urbes
 receperisse, domuisse Venetos, omnibus inuictos. Quo
 modo totam recentium meritorū abolita memoria?
 Quomodo tot discissa sœdera? IVLIVS. Istam expli-
 care fabulam perlongum fuerit. Verum ut summatim
 dicam, nihil a me nouatum est: sed quod iam olim
 animo parturieram, tum parere coepi: quod antea
 rebus ita poscentibus, dissimularam, tunc aperui.
 Gallis nunquam ex animo bene uolui. Hoc tibi de
 tripode dictum puta. Nec ullus Italus ex animo bene
 uult Barbaris: nō Herculem agis, quam lupus agnis.

S E C V N D V S.

Sed ego non Italus modo, uerū etiam Genuensis: tantisper illis utebar amicis, dum opus esset illorum ministerio. Quandoquidem hactenus utendum est ope Barbarorum. Interea multa tuli, multa dissimulaui, multa sinxi: deniq; nihil tum & feci, & passus sum. Verum ubi iam res in eum prope locum deductæ sunt in quem uolebam, supererat ut uere Iulium agerem, totamq; illam Barbarorum secem Italia submouerē. PE. Cuiusmodi beluæ sunt isti: quos uocas Barbaros? IUL. Homines sunt. PE. Homines igitur, at non Christiani? IUL. Et Christiani, sed quid hoc ad rem pertinet? PE. Ergo Christiani quidem, sed absq; legibus, absq; literis, agrestem degentes uitam. IUL. imò rebus istis maxime florent quin insuper, id quod illis imprimis inuidemus, opibus. PE. Quid igitur sibi uult Barbari cognomen? Quid mussas? GE. Dicam huius uice. Itali cum sint ex omni barbarissimarum nationū colluic conflati, confusiq; non aliter quam sentina quedam, tamen e gentiliū literis, hanc imberunt insaniam, ut extra Italiā natos Barbaros appellent. Quod quidem cognominis, apud illos, contumeliosius est, quam si paricidam dicas, aut sacrilegū. PE. Ita uidetur. Atqui cum pro omnibus hominibus mortuus sit Christus, nec apud illū sit ullius personæ respectus: cumq; tu Christi uicarium profiteris, cur

IVL IVS

omnes non complectebaris eodem animo, quos non
discruit ipse Christus? IVL. Equidem & Indos, &
Afros, & Aethiopes. & Græcos complecti cupiam,
si modo munerent, & principem agnoscant uectiga-
libus. Verum hos omnes recidimus, & proxime Græ-
cos, q̃ homines nimium tenaces, parum agnoscerent
Romani pontificis maiestatem. PE. Ergo Romana
sedes totius orbis ueluti horreum est? IVL. Magnum
uero, si omnium metamus carnalia, cum omnibus no-
stra spiritualia seminemus. PE. Quæ narras spiritua-
lia? Nā adhuc quidem præter mūdā audio nihil.
Fortasse doctrina sacra trahis ad Christū. IVL. Sunt
qui concionentur si uelint: nec eis prohibemus, modo
ne quid dicant aduersus maiestatem nostrā. PE. Quid
igitur? IVL. Quid? Cur regibus datur quicquid
exegerint? nisi quia his acceptum referunt singuli.
quicquid possident, etiam si nihil ab illis acceperint:
Ita quicquid est sacri usquam, nobis imputandum est,
etiam si totam stertamus uitam, Quāquā præter
istā largissime donamus indulgentias exigua pecuni-
ola, dispensamus in rebus grauissimis non maxima sū-
ma, passim omnibus obuijs benedicimus, idq; gratis.
PE. Equidem nihil horum intelligo. Sed redi ad id
quod institutum erat: quam ob rem tua sanctissima
maiestas tātopere Barbaros horreat, ut cælum ter-

S E C V N D V S.

re miscēdum duxeris, quo illos ab Italia depelleres.
 IVL. Dicam, superstitiosum est, cum omne Barbaro-
 rum genus, tum præcipue Gallorum. Nam cum Hi-
 spanis non pessime nobis conuenit, siue linguam spe-
 ctes, siue mores. Quanquam hos quoq; submotos
 uolebam, quo prorsus nobis liceret more nostro age-
 re. PE. Colunt præter Christum & alios deos? IVL.
 Imò Christū ipsum nimis anxie colunt. Antiquis qui-
 busdam & iam pridem obsoletis uocabulis, mirum
 est quàm adhuc homines stultissimi permoueantur.
 PE. Forte magicis. IVL. Nugaris: imò simonia, blas-
 phemia, sodomia, ueneficio, sortilegio. PE. Bona
 uerba. IV. Itidē ut tu nunc abominaris, & isti. PE.
 Omitto nomina, at res sunt apud uos, ne dicā apud ul-
 los Christianos. IVL. Sane Barbari non ipse ua-
 cant uitijs, sed cum diuersis laborent, nostra execran-
 tur, suis blandiuntur. Nos contra, nostris blandi-
 mur, illorū abominamur. Nos abominandum probriū
 ducimus, ac per fas, nefasq; fugiendū paupertatem:
 illi uix Christianum esse existimant opibus frui uel,
 sine fraude quæsitis. Nos ebrietatem nec nominare
 audemus (quanquam hac quidem in parte, non ita ue-
 hemēter ab illis dissentiā, si cætera cōueniāt) at Ger-
 mani leue putāt erratū, & festiuū magis q̃ sceleratū.
 Vsurā uehemēter execratur illi, at apud nos nullū

hominum genus æque necessarium ecclesiæ Christi. Venerem præposteram usq; adeo spurcam ducūt illi, ut si quis uel nominet mō, & aërem & solem existiment pollui: nobis longe diuersa sententia est. Item simonia, iam olim ē rerum natura sublatū uocabulū, uelut umbram adhuc formidant illi: & antiquitas iam ueterum leges mordicus tenet. Nos aliō spectamus. Atq; huiusmodi permulta sunt alia, in quibus nobis nō conuenit cum Barbaris. Proinde cum simus tam dissimili uitæ instituto, procul arcendi sunt à nostris mysterijs, magis suspecturi si nesciant. Nam si semel intellexerint arcana curiæ nostræ, protinus euulgant: & nescio quo pacto ad uitia reprehendenda sunt oculatissimi: scribunt maledicentissimas ad suos literas. Clamant passim apud nos non esse sedē Christi, sed sentinam satanæ. De me disputant, num sim assecutus pontificium sic uiuens, num pro pontifice sim habendus. Atque ita primum minuunt nostram apud ignotos sanctitatis opinionem, simul & autoritatē: qui nihil ante de nobis audierant, nisi q. Christi uicē gereremus, & proximam, atque adeo parem deo potestatem teneremus: Atqui his rebus intolerabilis ecclesiæ Christianæ iactura nascitur. Dispensationes & pauciores, & minoris uendimus. Minor census reddit ex episcopatibus, & sacerdotijs, & abbatijs: uulgus,

S E C V N D V S.

si quid exigitur, malignius dat. Breuiter, undecunq;
parcior quæstus, & steriliores nundinæ. Postremo
fulmina quoq; nostra minus ac minus horrēt. Quod
si semel eo processerit audaciæ, ut dicant sceleratum
pontificem nihil agere, ac fulmen minasq; contempse
rint, nobis ad famem plane redierit res. Quod si pro
cul absuerint (ita ingenium est Barbarorum) impē
sius uenerabuntur, nosq; literis commode scriptis, ex
animi sententia rem geremus. PE. Non optime nobi
scum agitur: si hinc pendet authoritas apostolica, ut
uita ignoretur, nesciatur technæ Nos nihil aliud op
tabamus, nisi ut uniuersis esset cognitū, quicquid uel
in cubiculis ageremus. Atq; ita demum plurimi sic
bamus, si uere innotuissēmus. Verum illud expedi
adeo religiosos principes nūc habet mundus, tātaq;
est apud illos sacerdotum reuerentia, ut ad unius, at
que adeo talis nutū, ad arma descenderint uniuersi.
Nam meis quidem temporibus hos infestissimos ho
stes patiebamur. IUL. Quantum ad uitam attinet
non sunt admodum superstitiosi Christiani. Nos pla
nē contemnunt, ac pro nugamentis habent: nisi q; ali
quot ex his infirmiores nonnihil metuunt terrificū
illud fulmen excommunicationis. Nec hi tamen perine
de re atq; opinione commouentur. Sunt qui nostras
opes uel sperant uel metuunt: eoq; nonnihil nostræ

I V L I V S

deferunt authoritati. Quibusdam persuasum, ingens
aliquod infortunium manere hos qui sacerdotibus
qualibuscunq; negotium facessunt. Omnes ferme, ut
sunt ciuiler educati, non nihil tribuunt ceremonijs,
præsertim à nobis prouocati. Nam ceremonie seu sa-
bule quædam uulgo dantur. Cæterum res interim se-
rio agitur. Nos illos magnificis titulis decoramus,
etiam si sint sceleratissimi. Hunc catholicum appellā-
tes, illum serenissimum, alium illustrissimum, alium
Augustum, omnes dilectos filios nominamus: illi ui-
cissi nos sanctissimos patres in suis literis uocant: &
aliquoties ad oscula pedum se submitunt: & ubi non
multum negotij uertitur, cedunt nonnūquam autori-
tati nostræ, quo sibi pietatis opinionem apud uulgus
parent. Nos illis rosas mittimus consecratas, tiaras,
gladios, & illorum dignitatem, maximis bullis con-
firmamus. Illi uicissim mittunt equos, milites, pecuni-
am: nonnunquam & pueros, atq; ita mutuum (quod
aiunt) muliscabunt. PE. Si tales sunt, nondū intelli-
go quo pacto potueris summos reges ad grauissima
bella concitare, præsertim ruptis tot fœderibus, IV.
Atque si nunc assequi possis ea quæ dicam, intelliges
ingenium plusquam apostolicū. PE. Adnitare equidē
quo ad potero. IVL. Illud in primis mihi studio fuit,
omnium ingenium, ac præcipue principum ingenia,

S E C V N D V S.

mores, affectus, opes, & conatus pernoscere, cui cū quo conueniat, cui cum quo dissidium sit. Deinde his omnibus ad nostrā cōmoditatē uti. Principio Gallos facile concitauimus in uenetos, quod inter hos intercederet uetus, atq; antiqua similtas. Deinde sciebamus eam gentem auidam imperij prorogandi. Et Veneti illorum quoq; nonnullas urbes occuparāt. Itaq; meum negotium, cum illorum negotio miscui. Tum Imperator, quanquā non admodum amicus Gallo, tamen quia non erat alia spes à Venetis recipiendi, quæ tenebant (tenebāt enim urbes aliquot egregias) pro tempore se huic bello adiunxit. Deinde, quum non placeret Gallos supra modum crescere (res enim successerat felicius quā uolebā) primum Hispaniarum regem in eos extimulaui, primum hominem, fidei non admodum adamantinæ, deinde cuius magnopere referebat, utcunq; premi Gallorum potentiam, cum ob alia multa, tum præcipue, ne quādo ditione Neapolitana excluderetur. Ad hæc Venetos tamen si non probarē, fiste tamē in gratiā recepi, ut hos quoq; recentis cladis dolore exacerbatus in Gallos immitterē, Rursū Imperatorē, quē paulo ante cū Gallis coniunxeram, ab illis distraxi: idq; partim pecunijs, quæ apud hominē egentē semper ualent plurimū, partī literis, & nūcijs, renouato ueteri ī Gallos

I V L I V S

odio, quo uir ille mirum quàm semper flagrant, etiã
 si deerat ulciscendi facultas. Iam Anglos sciebam ge-
 nuino odio esse in Gallorũ gentem: & in coniunctissi-
 mos Scotos. Ad hæc intelligebam nationem esse præ-
 ferocem, & belli cupidam, idq; potissimum prædandi
 spe: tum etiã superstitiosam aliquantulum, quod lon-
 gissime absit à Roma: postremo id temporis, noua li-
 bertate (quæ tandem illis morte regis omnium seue-
 rissimè contigerat) insolentes ac penè temulentos, ut
 facile iam possent ad quamuis insaniam extimulari,
 quodq; maxime uolebam. Accessit ad opportunitatẽ
 rerum mearum, rex admodum adolescens, uel puer
 potius & nuper regno potitus, ingenio acri uiuidoq;
 ac uere iuuenili, hoc est, inquieto & bellicoso, nec
 ætate tantum ambitiosus, & ad res non mediocres
 erectus. Qui iam tum à primis annis huc spectasse
 dicebatur, ut Gallos adoriretur armis. Super oĩa
 affinis erat Hispano regi, quẽ iam ad arma traxerã.
 Hisce rebus omnibus usus sum ad ecclesiæ cõmodita-
 tẽ. Ac sexcentis literis, nõ absq; ingenio scriptis, tan-
 dẽ inuolui principes bello omniũ grauissimo. Neque
 uero quenquã caterorũ intentatũ reliqui, neque
 regem Hungarorum, neque Lusitaniæ, neque Burgũ-
 dionum regibus parcẽ ducem. Verum, quia ad hos
 nihil harum rerum attinebat, percellere non quini,

SECUNDVS.

æsciebam his tumultuantibus neminem cæterorum
 quieturum. Hi igitur quum suo morem gererent ani-
 mo, tamē honestissimum titulum acceperāt a nobis:
 ut quo maiorem cladem inferrēt populo Christiano,
 hoc religiosius uiderentur ecclesiam dei protegere.
 Atque uti magis admireris uel ingenium meum, uel
 felicitatem, belligerabatur id temporis Hispaniæ rex
 cum Turcis incredibili rerum successu, maximoq; suo
 questu: & tamen illis omnibus omiſſis in Gallū uni-
 uersas uires conuertit. Ad hæc Imperator non fœde-
 ribus modo multis, uerum etiā beneficijs immensis de-
 uinctus erat Gallis, uel hoc nomine, q. horum sumptu
 operaq; suas in Italia ciuitates recepisset. Et huic
 erat quod ageret, nempe ut sua tueretur: Iam enim
 Pataniū descuerat. & in Burgundia nempe ut Gel-
 dros hostes grauissimos (in quos belli suscipiēdi fue-
 rat author) a nepote suo Burgundionum principes
 depelleret. Et tamen effeci, ut suis omiſſis meum age-
 ret negotium. Cum nulla gens, sit apud quam minus
 ualeat summi pontificis authoritas, quā Anglorum
 (id protinus liquebit, si quis diui Thomæ Cātuarien-
 sis episcopi uitam, ac ueterum regum constitutiones
 euoluerit) ea tamen gens alioqui exactionum impati-
 entissima, passa est propemodū se de glubi. Mirū aut
 quam sacerdotes quoq; qui nobis consueuerant quis

I V L I V S

quid possunt subtrahere, ijs quantumuis multas ad-
miserint: haud perpendentes cuiusmodi fenestram re-
gibus in posterum aperuerint. Quamquam nec ipsi re-
ges satis animaduvertebant, quod exemplū induxerit
aduersus seipsos. Nempe, ut liceat postea Ro. sacrifi-
co regno mouere, quem oderit principē. Et rex ado-
lescens maiore etiam motu rem agressus, est q̄ uole-
bam, aut quā iusseram, tametsi malebam, in hanc
peccari partem. Iam uero longum fuerit explicare
sigillatim, quibus artibus eos principes ad tam peri-
culosum bellum excitari in Christianos, quos nullus
unquā pontifex, uel in Turcas potuit excitare. PE.
At fieri potest, ut bellorum incendium per te suscita-
tum, uniuersum deniq; mundum corripiat. IVL. Cor-
ripiat sane, modo Romana sedes dignitatem, & pos-
siones tuatur suas. Tametsi conatus sum omnē bel-
li molē ab Italis in Barbaros reijcere, dimicent illi
quantum uelint, nos spectabimus & fortassis illorum
fruemur insania. PE. Hæc ergo nihil pertinēt ad pa-
storem & patrem sanctissimum & Christi uicarium?
IVL. Cur excitant schisma? PE. Atqui peccata non
nunquam screnda sunt, si plus malorum est a medela.
Deinde si tu concilium admisisses, non erat locus schi-
smati, IVL. Bona uerba. Ego sexcenta bella malim.
quā conciliū. Quid si me submouissent a pontificio,
ueluti simoniacum: & negotiatorem pontificij, non

SECVNDVS.

pontificem? Quid, si omnem uitam meā perdidisset
prodidissentq; in uulgus? PE. Etiam si uerus eses pō
tifex, tamen satius erat honori cedere, quā tantis
orbis Christiani malis tuam tueri dignitatem. Si mo-
do dignitas est, Episcopatus indigno cōmissus, ac ne
commissus quidem, sed & emptus, & arreptus. Vnde
de illud mihi obiter uenit in mentem. te concilio quo-
dam diuino Gallis extitisse pestem, qui prius ecclesiæ
te pestem inuexerint. IUL. Per triplicem coronam
meam iuro, perq; meos clarissimos triumphos, si mihi
bilem moueris, senties & tu uim Iulij. PE. Ophrene-
ticum. Verū hactenus quidē nihil audio, nisi ducē non
ecclesiasticum, sed mundanum, nec mundanū tantum,
sed ethnicū, imò ethnicis sceleratiorem. Gloriaris te
plurimū potuisse ad discindēda fœdera, ad inflāman-
da bella, ad strages hominū excitandas. Ista sathana
potestas est, nō pontificis: qui Christi uicariū se fecit,
eū oportet ad illius exemplar q̄ proxime accedere.
Est in illo sūma potestas, sed cū sūma bonitate cōiū-
cta: est sūma sapiētia, sed simplicissima. In te potestatis
imaginē uideo, cū sūma malitia, sūmaq; stultitia co-
pulatā. Quod si malorū princeps diabolus, uicariū
sibi cupiat subrogare, quem potius asciscat, quā
tui similem? Dic ubi uerum apostolicum egeris? IUL.
Quid magis apostolicum quā augere Christi
ecclesiam? PETRVS. Atqui si ecclesia est populus

IV L I V S

Christianus, Christi spiritu cōglutinator, subuertisse
 mihi uideris ecclesiam: qui orbem uniuersum, ad te-
 terrima bella concitaris, quod tu impune malus &
 pestilens esses. IVL. Nos ecclesiam uocamus sacras
 edes, sacerdotes, & præcipue curiam Romanā, me
 in primis, qui caput sū ecclesiæ. PE. At Christus nos
 ministros fecit, se caput, nisi nunc secundum accreue-
 rit. Sed quibus tandem aucta est ecclesia? IVL. Nūc
 ad rem accedis: itaq; dicam. Illa olim famelica &
 pauper ecclesia, nunc adeo floret ornamentis omni-
 bus. PE. Quibus ardore fidei? IVL. Rursum nugaris
 PE. Sacra doctrina? IVL. Obtundis. PE. Contemptu
 mundi? IVL. Sine me dicere, ueris inquam ornamen-
 tis: nam istæc uerba sunt. PE. Quibus igitur? IV. Pa-
 latijs regalibus, equis & mulis pulcherrimis, famula
 tu frequentissimo, copijs instructissimis, satellitijs ex-
 quisitis. GE. Scortis formosissimis, lenonibus obse-
 quentissimis. IVL. Auro, purpura, uestigalibus, ut
 nullus regū nō humilis ac pauper uideatur. Si cū Ro-
 mani pōtificis, opibus, strepituq; cōferatur Nemo tā
 ābitiosus, quin se uictū agnoscat, nemo tā lautus, quī
 suā cōdēnet frugalitatem: nemo tā nūmatus, nec sœ-
 nerator, quin nostris inuideat opibus. Hæc inquā or-
 namēta & tutatus sum. & auxi PE. Sed dicito mihi
 quis omnium primus istis ornamentis & inquinauit

S E C V N D V S.

& oneravit ecclesiam, quam Christus purissimā pa-
 riter & expeditissimam esse uoluit? IULIVS. Quid
 istud ad rem attinet? Certe quod est caput, tenemus,
 possidemus, fruimur, quanquā aiunt Constantinū
 quondam uniuersam imperij sui maiestatem in Sylue-
 strum Romanum pontificem transfudisse, phaleras,
 equos, currus, galeā, baltheum, paludamentum, satel-
 litium enses, coronas aureas, & auri quidem purissi-
 mi, exercitus, machinas bellicas, urbes, regna. PE.
 Et extant istius munificentiae certa monumenta? IV.
 Nulla praeter paleam unam, decretis admixtam. PE.
 Fabula fortassis est. IUL. Id uel ex meipso conijcio.
 Quis enim sanus tam magnificum imperium cederet
 uel patri? sed tamen ualde libet credere, & curiosis
 haec refellere conantibus, silentium magnum minis in-
 dicimus. PE. Atqui nihil adhuc audio, nisi mundum.
 IUL. Tu fortasse ueterem illam ecclesiam adhuc so-
 nias, in qua tu cum famelicis aliquot episcopis frigi-
 dum sane pontificem agebas, paupertati, sudori, pe-
 riculis, ac mille obnoxius incommodis. Iam aetas in-
 melius commutauit omnia. Alia longe res nunc est
 Romanus pōtifex, tu nomine tituloq; duntaxat eras
 pontifex. Quid si nunc uideres tot sacras aedes re-
 gijs extructas opibus, tot ubiq; sacerdotum millia
 plerosq; censu amplissimo, tot Episcopos armis &

opibus summis pares regibus, tot splēdidissima sacra-
 dotum palatia, præcipue uero, si nunc Romæ uideas,
 tot purpuratos Cardinales, legionibus famulorum
 stipatos, tot equos plusquàm regios, tot mulos bysso,
 auro, gemmis ornatos, aliquot soleis etiam aureis &
 argenteis calceatos. Iam si summum pontificem con-
 spiceres, sublimem in aurea sella militum humeris
 uehi, ad manum motam passim omnes adorantes, si
 crepitum audires bombardarum, si clangorem tuba-
 rum, si bombos clasicorum, si fulmina machinarum
 uideres, si populi applausus, si acclamatōes, si omnia
 tedīs collucentia, si summos etiam principes ad bea-
 torum oscula pedū uix admitti. Si spectasses Ro. illū
 sacerdotem pede coronam auream imponentem im-
 peratori, qui rex est regum omnium, (si quid modo
 Valent iura scripta) quanquàm nihil obtineat, nisi
 magni nominis umbram. Hæc inquam si audisses, uidis-
 ses q̃, quid tandem diceres? PE. Tyrānum plusquàm
 mundanum uidere me, Christi hostem, ecclesiæ pestē.
 IV. Secus loquereris, si uel unum meorū triumphorū
 spectasses: uel cum quo Bononiam sum inuectus, uel
 quem egi Romæ subactis Venetis quo Bononia profu-
 giens, Romam sum reuectus, uel quem hic egi postre-
 mū, Gallis præter omnē spem fufis apud Rauennā
 si mānos, si caballos, si militū armatorū acie, si ducū

S E C V N D V S.

ornamenta, si delectorum spectacula puerorum, si fa-
ces undiq; lucentes, si ferculorum apparatus, si pom-
pam Episcoporum, si Cardinalium fastum, si trophæa,
si manubias, si in cœlum reboantes plebis, ac militum
acclamationes, si plausu perstreptentia omnia, si lituo-
rum cantum, tubarum tonitrua, bombardarum fulmi-
na, si sparsos in populum nummos, si me ueluti numen
quoddam sublimē ferri spectasses totius pompæ ca-
put & authorem: tum Scipiones, Aemilios, Augustos,
sordidos ac frugales dixisses præ me. PE. Ohe, satis
triumphorum gloriosissime miles, imò illos, licet eth-
nicos, odio tui complector, qui cæsis tua causa tot
Christianorum millibus, triumphos agebas sanctifisi-
mus in Christo pater, tot legiōibus interitus author
exististi, qui nec unam animulam, neq; uerbo, neq;
uita Christo lucrifeceris. O paterna uiscera, o dignum
Christi uicarium, qui semetipsum impendit, ut omnes
seruaret. Tu ut unum pestilens defenderes caput, to-
tius orbis exitium accersisti. IUL. Ista loqueris,
& inuideas gloriæ nostræ, dum perspicis quam hu-
milis fuerit tuus episcopatus, cum nostro collatus.
PE. Audes impudens, tuam gloriam cum mea con-
ferre? Tametsi mea gloria, Christi gloria est, non
mea, Primum omnium si mihi das Christum opti-
mum esse, uerūq; principem ecclesiæ, ipse mihi clauces

I V L I V S

regni dedit, ipse pascendas oves commisit, ipse meā
fidem suo præconio comprobavit: te pecunia, te stu-
dia mortalium, te fraudes fecere pontificem, si modo
pōtifex is appellandus est. Ego tot animarum nullia
Christo lucrifeci: tu tot in exitium traxisti. Ego Ro-
mam antea gentilem, primus Christum docui, tu Cri-
stianæ iam gentilitatis extitisti magister. Ego uel
umbra corporis sanabam ægrotos, liberabam a dæ-
monio uexatos, ad uitam reuocaui defunctos, & qua-
cunq; incederem, beneficijs implebam omnia. Quid
simile tui habuere triumphī? Poteram uerbo quem
uoluissē tradere sathanæ: & quantum potuerim,
experta est Saphra cum suo marito, Tamē quicquid
habebam potestatis, id in utilitatem omnium consumi-
psi. Tu omnibus inutilis, si quid poteras, imō, &
quod non poteras ad publicam orbis perniciem uer-
tisti: IUL. Demiror, cur in cathalogum gloriarum
tuarum non hæc etiam addas, pauperiem, uigilias,
sudores tribunalia, carceres, uincula. probra, plagas
cruces deniq; PE. Recte admones. Nā istis de rebus
iustius gloriabor, quā de miraculis. Horum nomi-
ne Christus nos iussit gaudere & exultare: horum
nomine nos beatos uocauit. Ita Paulus collega quō-
dam meus, cum sua iactat facinora, non commemorat
urbes armis expugnatas, non legiones ferro cæsas

non o
stus t
cula, in
est gl
Chris
cator
perpe
quum
tui su
PE. C
euol
tot le
ercib
artes
curis
cont
enim
faci
mor
esse
nar
nib
Hæ
spi
me

S E C V N D V S.

non orbis principes ad bella concitatos, non fas-
tus tyrannicos: sed naufragia, uincula, flagra, peri-
cula, insidias, hic est triumphus uere apostolicus, hæc
est gloria Christiani ducis. Iactat ille quos genuerit
Christo, quos ab impietate retraxerit, non quot du-
catorum millia congesserit. Deniq; nos cum Christo
perpetuum iam agentes triumphum laudibus prose-
quuntur. & malite nemo non execrabitur, nisi uel
tui similis, uel adulator. **IVL.** Rem inauditam audio.
PE. Credo, nam qui tibi fuisset otium euangelicas
euoluere literas, Pauli, measq; epistolas lectitare,
tot legationibus, tot foederibus, tot rationibus, tot ex-
ercitibus, tot triumphis occupato? At ceteræ quidem
artes omnes animum desyderant sordidis uacuum-
curis: Christi uero disciplina pectus requirit ab omni
contagio terrenæ sollicitudinis purgatissimum. Nec
enim tantus magister è cœlo descendit in terras ut
facilem aliquam, aut uulgare philosophiam traderet
mortalibus. Non otiosa neque secunda professio est,
esse Christianū, uoluptates omnes ceu uenenū asper-
nari, diuitias perinde ut lutum calcare, uitam pro
nihilò ducere, hæc est Christiani hominis professio.
Hæc quoniam intolleranda uidentur ijs qui Christi
spiritu non aguntur, ad inania quædam uocabula,
merasq; ceremonias deflectūt. & factitio capiti Chri-

si, sacrificium addunt corpus. IVL. Quid tandem mi-
 hi boni reliquum facis, si me nummis exuis, si regno
 spoliās, si nudas sœnore, si uoluptatibus abdicās, si ui-
 ta priuas? PE. Quin tu igitur ipsum Christum infeli-
 cem pronuncias: qui cum esset omnium summus, ludi-
 brium factus est omnium: in paupertate, sudoribus,
 ieiunijs, in fame uitam omnem peregit: deniq; morte
 omnium p̄brosissima defunctus est. IVL. Inueniet for-
 tasse qui laudet, qui imitetur, neminem his sane tempo-
 ribus. PE. Atqui hoc ipsum deniq; laudare, est imita-
 ri. Quāquā Christus nō orbat suos bonis: sed pro
 falsis bonis, ueris & æternis locupletat, at non locu-
 pletat nisi prius omnibus huius mundi bonis abdicā-
 tos ac repurgatos. Vt ipse totus erat cœlestis, ita cor-
 pus suum, hoc est, ecclesiam sui simillimam esse uoluit,
 id est à mundi contagijs alienissimam. Alioqui qui
 posset esse idem cū illo, qui sedet in cœlis, si terrenis
 adhuc fecibus immergatur? Verum ubi fuerit excussū
 ab omnibus huius mundi commodis, atque etiā quod
 amplius est, affectibus. tum denique Christus suas ex-
 plicat opes: pro relictis mellitis (imò multa aloe tin-
 ctis) uoluptatibus, cœlestium gaudiorum gustum
 impartit: pro relictis opibus longe pr̄stātiores.
 IULIVS. Quas obsecro? PETRVS. Nī tu uulga-
 res opes putas, prophetiæ donum, donum scientiæ:

donu
 quen
 mo n
 quo
 tur i
 Chru
 illo s
 do, h
 pus s
 stros
 est, h
 com
 tra u
 habe
 merse
 ut ne
 mus
 ris su
 despe
 sti ho
 alijs
 procu
 nicas,
 inter
 sabul

S E C V N D V S.

donum miraculorum, uisi uilem putas Christum ipsū
quem quisquis habet, in ipso possidet omnia. Postre
mo nisi nos hic pauperem agere uitam putas. Ha ha
quo quisq; in mundo est afflictior, hoc uberius delicia
tur in Christo, quo quis in mundo pauperior, hoc in
Christo locupletior, quo in mundo deiectionior, hoc in
illo sublimior & honoratior, quo minus uiuit in mun
do, hoc magis uiuit in Christo. Verum cum totum cor
pus suum purissimum esse uoluit, tum precipue mini
stros, hoc est Episcopos: & inter hos quo quisq; maior
est, hoc debet Christo similior, & ab omnibus mundi
commodis expeditior & exoneratior esse. Nunc cō
tra uideo eum qui Christo proximus, atque adeo par
haberi uult, omnibus maxime rebus sordidissimis im
mersum, pecunijs ditionibus, copijs, bellis foederibus,
ut ne quid interim de uitijs dicam. Et cum sis alienissi
mus a Christo, Christi tamen titulo ad tuam abute
ris superbiam: & illius prætextu, qui regnum mundi
despexit, mundanum tyrannum agis: & uerus Chri
sti hostis exigis honorem Christo debitū. Benedicis
alijs ipse maledictus. Aperis alijs cœlum, unde ipse
procul exclusus es. Consecras execratus: excōmu
nicas, cui nihil est cum sanctis commune. Quid enim
inter te & Turcarum ducem, nisi quod tu Christi uo
cabulum prætexis? Certe mens eadem, con similes ut

& sordes, Tu maior orbis pestis. IVL. At ego cupie-
 bam ecclesiam omnibus bonis exornatam: Sed Ari-
 stotelem aiunt tres bonorū ordines constituere: quo-
 rum quædam sunt fortuna, quædam corporis, quædā
 animæ. Itaq; nolebam bonorum ordinem inuertere.
 A fortune bonis cœpi: fortasse paulatim ad animi
 bona uenturus, nisi præmatura mors terris me eri-
 puisset. PE. Præmatura sanè, nempe septuagenariū
 quanq̃ quid opus erat aquam igni miscere? IVL. At-
 qui si desunt ista commoda, uulgus nos nō pili faciet.
 Quin nunc quoq; metuunt & oderunt. Atq; ita to-
 ta respub. Christiana collaberetur, ni contra uim ini-
 micorum sese tueri queat. PE. Imò si Christianorum
 uulgus cōspiceret in te ueras Christi dotes, nempe ui-
 tæ sanctimoniam, sacram doctrinam, charitatem fla-
 grātē, prophetiam, uirtutes: hoc te magis suspiceret
 quo à mundi commodis intelligeret mundio rem. Et
 Christiana respub. latius floreret, si puritate uitæ, si
 contemptu uoluptatum, diuitiarum, imperij mortis
 gentilibus esset admiranda. Nunc non solum contra-
 cta est in angustum, uerumetiam si diligentius excuti-
 as plerosq; nomine duntaxat inuenies Christianos.
 Quæso te non reputabas tecum cum esses summus
 ecclesiæ pastor, quibus modis nata esset ecclesia, qui-
 bus aucta, quibus constabilitata? Num bellis, num

S E C V N D V S.

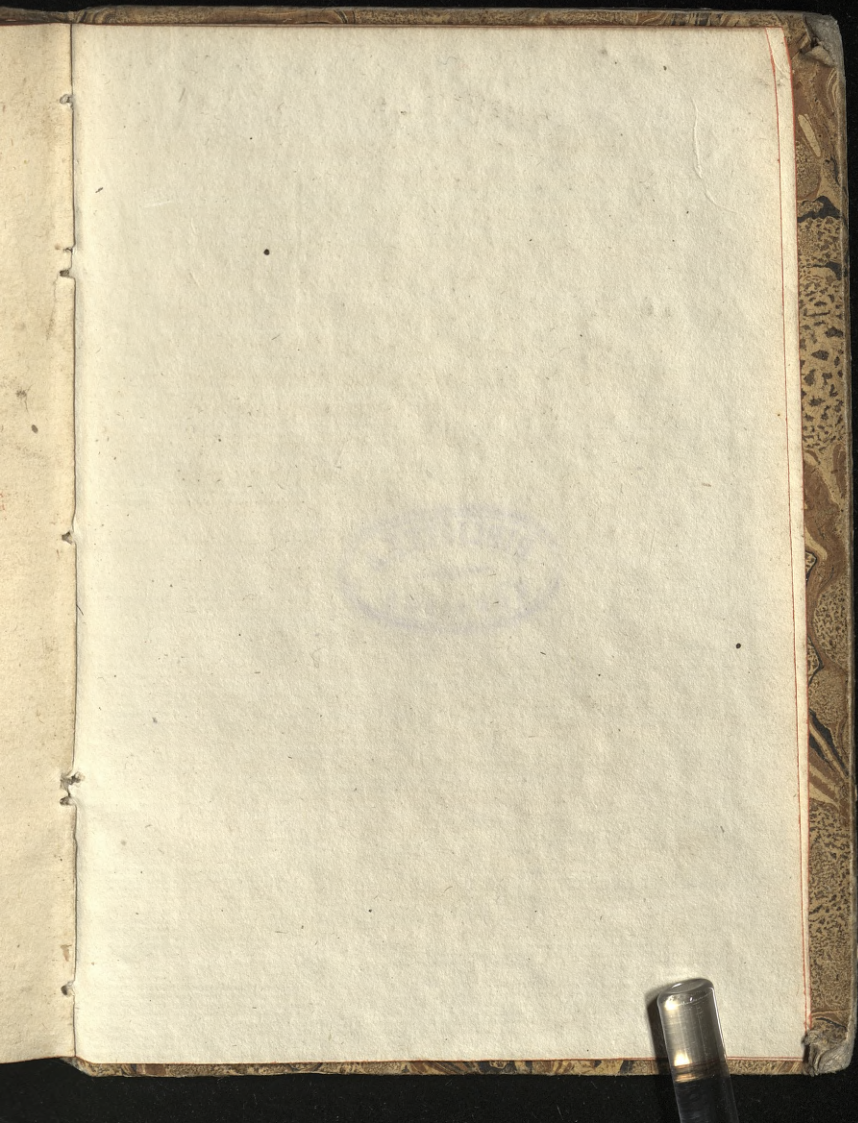
opibus regijs, num equis? Imò patiētia, sanguine martyrum & nostro, carceribus, flagris. Tu ecclesiam dicis auctam: cum mundana ditione onerati sunt illius ministri. Ornatam uocas: cum mundi muneribus ac delitijs inquinatur, Defensam appellas: cum pro sacerdotum peculio mundus uniuersus bellis pernitiosissimis conflictatur. Florentem dicis: cum mundi uoluptatibus ebria est. Tranquillam, cum nemine reclamante, diuitijs, imò uitijs fruitur. Atq; his bracteatis principibus imposuisti: qui te præceptore docti, magna sua latrocinia ac furiosos conflictus, Christi defensionem uocant. **IVL.** Atqui ista nunquā ante hac audiui. **PE.** Quid igitur docebant te contionatores? **IVL.** Ab illis quidem nihil nisi meras laudes audiebam: phaleratis uerbis mea præconia detonabant, me Iouem fulmine cōcutientem omnia, me uerū quoddam numen esse prædicabant: publicam orbis salutē: aliāq; id genus permulta, **PE.** Nec mirum sanē, nullū extitisse qui te condiret: cum tu sal esses insulsus & fatuus. Nam id proprium apostoli uiri munus, alios docere Christum, idq; purissime. **IVL.** Non aperis igitur? **PE.** Cuius potius quā tali pesti. Nam tibi quidem omnes excommunicati sumus. Sed uis cōsiliū non malum: habes manum hominum strennuorum: habes pecuniam immensam: es ipse bonus edificator

I V L I V S

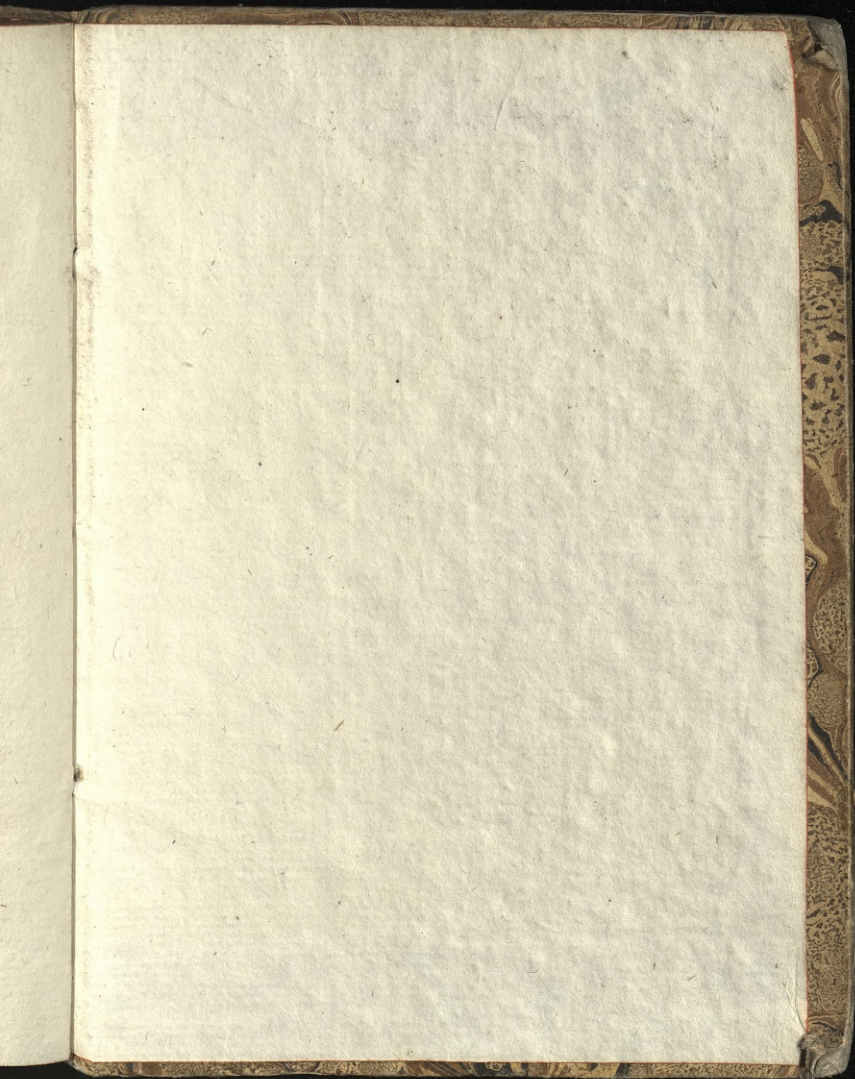
extrue tibi nouā aliquam paradifum, sed probe min-
 nitam: ne possit à cacodemonibus expugnari. IVL.
 Imò faciam quod me dignum est: operiar menses ali-
 quot: & auctis copijs meis, ui deturbabo uos istinc
 nisi in deditionem ueniatis. Neque enim dubito quin
 breui sint è bellorum stragibus sexaginta hominum
 millia huc peruentura. PET. O pestem: o miseram
 ecclesiam. Sed heus Genie, nam tecum magis libet
 consabulari, quàm cum isto teterrimo monstro. PE.
 Quid est? PE. Sunt istiusmodi cæteri quoq; Episco-
 pi? GE. Bona pars huius est farinæ, uerum hic omni-
 um antesignanus. PE. Tu uidelicet hominem ad tot
 excitasti flagitia? GE. Ego, minime, imò adeo præ-
 currebat, ut ipse uix alis adiutus, assequi possem. PE.
 Sanè non miror, si huc tam pauci adueniunt: cum hu-
 iusmodi pestes ecclesiæ gubernaculis asideant, quan-
 doquidem uulgus utcunq; sanabile esse, uel hinc conij-
 cio: quod ob solum pontificis titulū, tam spurcæ
 cloacæ defert honorem. GE. Rem ipsam dicis,
 sed iandudum innuit mihi meus Impera-
 tor: & baculum mouet, itaq;
 Vale.

FINIS.

BIBLIOTEKA KÓRNICKA

13921

13927

Roberts
Harris
& Harcourt